

NAGYIDEI MÁRK

Középiskolai hallgató
 Dositej Obradović Gimnázium és Közgazdasági
 Középiskola

Témavezetők:

Német Klaudió

mentor, Topolya Község Múzeuma

Leginj Mária

felkészítő tanár, mentor, Dositej Obradović
 Gimnázium és Közgazdasági Középiskola

BARÁTSÁG AZ IDŐK ZIVATARÁBAN - DOROSZLÓ ÉS SZTAPÁR TÖRTÉNETE

Kulcsszavak: *Bártol István; Stevan Ivkov; magyar; szerb; segítség*

Napjainkra a vajdasági magyar helytörténetírásnak az egyik legkutatottabb témájává az 1944/45-ös magyarok elleni partizán megtorlások váltak. Ezzel szemben sokkal kevesebb szó esik azokról a településekről, ahol nem került sor vérengzésre, és amelyek esetében feltételezhetünk egyfajta nemzetek közötti barátságot, egymásért való kiállást. Mikrotörténeti tanulmányomban a magyarul Doroszló és a szerbek által lakott Sztapár történetjében keresztül egy ilyen esetet mutatok be, megválaszolva azt a kérdést, hogy a két falu lakói között valóban létezett-e barátság. Emellett arra is keresem a választ, hogy a két falu kapcsolatának meghatározásakor valóban használhatjuk-e a barátság fogalmát, vagy csak egy hatalmi rendszereken átívelő propagandáról van szó.

Kutatásaim alapján a 19. század közepétől kezdődően a két falu a történelem nehezebb éveiben is védtek és segítettek egymást. A barátságuk egyik legismeretebb megnyilvánulása 1941-hez köthető. A sztapáriak a visszavonuló szerb hadseregtől védtek meg a doroszlóiakat, a magyar falu lakosai pedig a Sztapárra bevonuló magyar királyi honvéd csapatokat biztosították arról, hogy a szerb településen élők békés és jószándékú emberek. Bártol István és doroszlói küldöttsége 1941. húsvétvasárnapján alkut kötöttek a bevonuló magyar honvédséggel. Az egyezség szerint, amikor a honvéd csapatok bevonultak Sztapárra, Bártol és a küldöttség az anektáló csapatok előtt haladtak, ha egyetlen fegyver is eldördült volna a sztapáriak részéről, a doroszlói küldöttség kapta volna az első golyót a bevonuló katonáktól. Konfliktusra azonban nem került sor.

Kutatásom során több módszert alkalmaztam. Elsősorban tanulmányoztam a helyi plébánián található Historia Domust, a korból és későbből származó napilapokat, a valamikori országgyűlési képviselő, Bártol István személyes iratait, valamint a témával foglalkozó szakirodalmat. Másodsorban pedig az oral-history kutatási módszertanát alkalmaztam, a faluban élő olyan idős személyekkel, akik megélhették az 1941-es eseményeket, vagy első kézből hallották a történetet.

Munkám célja hitelesen bemutatni a történeteket és a történeti kontextusból eldönteni az olyan kérdéseket mint, hogy létezik-e ez a barátság a két település között, a propaganda mennyire nagyította fel a történeteket, és az 1941-es események középpontba állításával bemutatni, hogy mi is történt pontosan. Továbbá célom bemutatni, hogy a barátság napjainkban jelen van-e még.